

Etusivu>Oikeudenkäyntimenettely>Siviilioikeudelliset menettely>Todistelu

Yksityisoikeuden alalla ennen siirtymäkauden päättymistä meneillään olevat menettelyt ja vireille pannut oikeudenkäynnit jatkuvat EU:n lainsäädännön mukaisesti. Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa yhteisesti sovitun mukaisesti Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevat tiedot säilytetään Euroopan oikeusportaalissa vuoden 2024 loppuun.

Todistelu

Englanti ja Wales

1 Todistustaakka

1.1 Mitkä ovat todistustaakkasäännöt?

Siviilioikeudellisissa asioissa todistustaakan täyttäminen on yleensä sen asianosaisen tehtävä, joka vetoaa kyseiseen tosiseikkaan. Tuomari (tai valamiehistö (*jury*)) on saatava vakuuttuneeksi siitä, että väitetty seikka pitää todennäköisesti paikkansa. Todistustaakka on kummallakin asianosaisella, paitsi jos tosiseikka on niin ilmeinen, ettei kantaja ole täyttänyt todistustaakkaa. Tässä tapauksessa tuomarilla on oikeus jatkaa käsittelyä vaivaamatta toista asianosaista.

Käytännössä tämä tarkoittaa tuomioistuimen olevan vakuuttunut siitä, että on erittäin todennäköistä, että seikka on tapahtunut. Tähän vaikuttaa se, että mitä harvinaisempi tapahtuma on, sitä suurempi on todistustaakka, kuten lordi Hoffman toteaa asiassa *Secretary of State for the Home Department vastaan Rehman*^[1].

[1] [2001] UKHL 47.

1.2 Onko olemassa sääntöjä, joiden nojalla tiettyjä tosiseikkoja pidetään sellaisina, ettei niiden toteen näyttäminen ole tarpeen? Millaisissa tapauksissa?

Onko tiettyjen olettamusten kumoaminen mahdollista esittämällä vastatodistelua?

Myönnettyä, itsestään selvää tai asian kannalta merkityksetöntä tosiseikkaa ei tarvitse näyttää toteen.

Lainsäädännössä tehdään erilaisia olettamuksia, jotka voidaan kumota esittämällä vastakkaista näyttöä. Näihin kuuluvat vanhemmuusoletama, avioliittojen pätevyyttä koskeva oletama, aikuisten oikeustoimikelpoisuutta koskeva oletama sekä kadonneen henkilön oletaminen kuolleeksi. Syytetyn oletetaan olevan syytön rikokseen, mutta rikostuomio on siviilioikeudellisissa asioissa hyväksyttävä todiste siitä, että osapuoli on tehnyt rikoksen (ja tarkoittaa sitä, että tämän osapuolen on todistettava syyttömyytensä).

Huolimattomuusoletama (*presumption of negligence*) tarkoittaa sitä, että kantaja väittää kärsineensä vahingon, johon yksinomaan vastaaja on pystynyt vaikuttamaan ja että onnettomuus oli sellainen, joka yleensä aiheutuu huolimattomuudesta^[1]. Samankaltaisesta olettamasta on kysymys myös silloin, kun henkilölle on uskottu tavaroita, jotka ovat myöhemmin kadonneet tai tuhoutuneet. Kummassakin tapauksessa vastaaja voi kumota olettamien.

Työsyrintälaki on yksi niistä aloista, joilla todistustaakka on käänteinen. Kun näyttää ilmeiseltä, että syrjintää on tapahtunut (*prima facie case*), todistustaakka siirtyy toisella asianosaiselle, jonka on osoitettava, että syrjintää ei ole tapahtunut. Tämä perustuu syrjintää koskevaan EU:n lainsäädäntöön, ja se sisältyy nyt tasa-arvoa koskevaan Equality Act 2010 lakiin.

On myös useita siviilioikeudellisia asioita, jotka liittyvät yleensä terveyst- ja turvallisuusasioihin, ja niissä on kysymys objektiivisesta vastuusta. Näin ollen tapaturman sattua työntekijä on vastuussa, koska hänellä on objektiivinen huolenpitovelvollisuus.

[1] [2001] UKHL 47.

[2] *Res ipsa Loquitur* periaate, tai "asia puhuu puolestaan".

1.3 Missä määrin oikeuden on vakuuttava jostakin tosiseikasta voidakseen perustaa tuomionsa tällaisen tosiseikan olemassaoloon?

Siviilioikeudellisissa asioissa näyttökynnys perustuu todennäköisyyksien arviointiin (*balance of probabilities*). Toisin sanoen tuomioistuimien toteaa, että tosiseikka on näytetty toteen, jos se katsoo, että on huomattavasti todennäköisempää, että seikka on tapahtunut kuin että se ei olisi tapahtunut. Kuten edellä todetaan, näyttökynnys on joustava: Vakavampien, kuten petosta koskevien, väitteiden todennäköisyyden vahvistaminen edellyttää vakuuttavampia todisteita, koska yleensä pidetään vähemmän todennäköisenä, että tällaiset väitteet ovat tosia.

Tähän liittyy kaksi poikkeusta. Jos todennäköisten syiden puuttuessa on kuitenkin syitä, jotka eivät kilpaile vahvasti keskenään, tuomarilla on oikeus todeta, ettei asiaa ole näytetty toteen^[1]. Lisäksi summaarista tuomiota (*summary judgement*)^[2] koskevissa hakemuksissa rima on melko alhaalla, ja tuomioistuimien tekee päätöksen ilman täydellisiä tietoja tai vastakuulustelua.

[1] Tätä seikkaa tarkasteltiin asiassa *Rhesa Shipping* [1985] 1WLR.

[2] Käytetään usein Technological and Construction Court tuomioistuimessa välitystuomion täytäntöönpanemiseksi tietyn summan maksamista varten.

2 Todisteiden vastaanottaminen

2.1 Edellyttääkö todisteiden vastaanottaminen aina asianosaisen pyyntöä, vai voiko tuomari tiettyissä tapauksissa hankkia todisteita oma-aloitteisesti?

Siviilioikeudellisissa asioissa todisteet^[1] otetaan vastaan siten, että asianosaiset esittävät olennaiset asiakirjat ja todistajat ja asiantuntijat esittävät lausuntoja. Todisteet on esitettävä tuomioistuimelle.

Menetelmät valitaan tapauskohtaisesti.

Esittämisvelvollisuus

Siviilioikeudellisissa menettelyissä asianosaisten on esitettävä^[2] heidän hallussaan tai omistuksessaan olevat asiakirjat siinä laajuudessa kuin tuomioistuimien heitä pyytää tekemään ja annettava muiden asianosaisten tutustua näihin asiakirjoihin. Tavanomaisesti tuomioistuimien määrää tiedonantovaatimukset (*standard disclosure*), joiden mukaisesti asianosaisten on etsittävä kohtuullisen laajasti asiakirjoja, jotka joko tukevat kenen tahansa asianosaisen perusteluja tai puhuvat niitä vastaan, ilman että asianosaisten tarvitsee pyytää lupaa tuomioistuimelta. Muunlaisten asiakirjojen esittämiselle asianosaisen on pyydettävä lupa tuomioistuimelta. Tuomioistuimien voi myös määrätä todisteiden ja omaisuuden hukkaamiskiellosta.

Todistajat

Asianosaiset eivät tarvitse tuomioistuimen lupaa todistajanlausuntojen käyttämiseen käsiteltävän asian tueksi. Asianosaisen, joka haluaa vedota todistajan esittämään näyttöön, on annettava todistajan allekirjoittama todistajanlausunto, jossa todistajan näyttö esitetään, ja kutsuttava todistaja antamaan suullinen

todistus oikeudenkäynnissä. Jos asianosainen ei esitä tuomioistuimelle todistajanlausuntoa tai tiivistelmää todistuksesta (*summary for a witness*), asianosainen ei saa kutsua todistajaa ilman tuomioistuimen lupaa. Tuomioistuimella on myös laajat oikeudet määrätä sallituista todisteista, ja se voi jättää huomiotta todisteita, jotka olisivat muussa tapauksessa hyväksyttäviä, tai rajoittaa todistajan vastakuulustelua.

Asianosainen voi myös hakea oikeuden määräämistä, jonka perusteella todistus annetaan valaheitoisena todistajanlausuntona oikeudenkäyntiä silmällä pitäen tuomioistuimen nimittämälle kuulustelijalle[3] ennen asian käsittelyä oikeuden istunnossa.

Tuomarin tehtävänä on ennen kaikkea arvioida asianosaisten esittämiä todisteita, eikä siihen sisälly riippumaton tosiseikkojen etsintä.

Asiantuntijatodistajat

Asianosainen ei voi vedota asiantuntijatodisteisiin[4] ilman tuomioistuimen antamaa lupaa. Tuomioistuin voi päättää, mitkä asiantuntijatodisteet esitetään, missä muodossa todisteet esitetään ja millainen palkkio asiantuntijalle maksetaan.

Jos useampi kuin yksi asianosainen haluaa toimittaa asiantuntijatodisteita asiasta, tuomioistuin voi määrätä, että todisteet antaa asiantuntija, joka on saanut molemmilta asianosaisilta yhteisen toimeksiannon, sen sijaan, että kumpikin asianosainen antaisi toimeksiannon erillisille asiantuntijoille. Tuomioistuin voi antaa tällaisen määräyksen omasta aloitteestaan ilman asianosaisten suostumusta.

Tuomioistuin ei vaadi omasta aloitteestaan asianosaisia käyttämään asiantuntijatodisteita. Tuomioistuin voi omasta aloitteestaan nimittää asiantuntijan arvioijaksi avustamaan tuomioistuinta käsiteltävässä asiassa. Tuomioistuin voi määrätä arvioijan laatimaan raportin (joista on toimitettava kopio asianosaisille) sekä määrätä asiantuntijan osallistumaan oikeudenkäyntiin, jossa tämä antaa tuomioistuimelle neuvoja.

Siviilioikeudellisia menettelyjä koskevien sääntöjen (*Civil Procedure Rules*) osassa 35 samankaltaisten alojen asiantuntijat voivat esittää asiantuntijatodisteet samanaikaisesti. Yleensä tässä tapauksessa asianosaiset vastakuulustelevat todistajaa, minkä jälkeen tuomari tiivistää kannan, josta asiantuntijoita pyydetään olemaan samaa mieltä.

[1] Ks. Siviilioikeudellisia menettelyjä koskevat säännöt (*Civil Procedure Rules*), osa 32.

[2] Ks. Siviilioikeudellisia menettelyjä koskevat säännöt (*Civil Procedure Rules*), osa 31.

[3] Ks. Siviilioikeudellisia menettelyjä koskevat säännöt (*Civil Procedure Rules*), osa 34.8.

[4] Ks. Siviilioikeudellisia menettelyjä koskevat säännöt (*Civil Procedure Rules*), osa 35.

2.2 Mitä seuraa sen jälkeen, kun asianosaisen pyyntö todisteiden vastaanottamisesta on hyväksytty?

Esittämisvelvollisuus

Esittämistä koskevan määräyksen seurauksena kunkin asianosaisen on esitettävä muille asianosaisille luettelo asiaankuuluvista asiakirjoista, jotka ovat tai ovat olleet asianosaisen omistuksessa tai hallussa. Tämän jälkeen muilla asianosaisilla on oikeus tutustua asiakirjoihin ja saada niistä kopiot. Kopioimisesta voidaan periä maksu.

Todistajat

Tuomioistuin määrää asianosaiset toimittamaan ennen oikeudenkäyntiä allekirjoitetun todistajanlausunnon jokaiselta todistajalta, jonka todistukseen asianosainen aikoo vedota. Todistaja voi laatia lausunnon itse, mutta usein sen laatii sen asianosaisen asianajaja, jonka puolesta todistaja todistaa. Todistajan on esitettävä lausunnossaan koko todistajanlausunto ja mahdollisuuksien mukaan omin sanoin.

Jos asianosainen on määrätty toimittamaan todistajanlausunto, mutta ei pysty hankkimaan sitä, asianosainen voi pyytää tuomioistuimelta lupaa toimittaa todistajanlausunnosta tiivistelmä, jossa esitetään se näyttö, joka todistajan odotetaan antavan, tai ne seikat, joista asianosainen aikoo todistajalta kysyä.

Jos tuomioistuin määrää, että todistajanlausunto on annettava erillisessä kuulemistilaisuudessa oikeudenkäyntiä silmällä pitäen, todistaja antaa lausuntonsa suullisesti tuomioistuimen nimittämälle kuulustelijalle. Kuulustelu suoritetaan kuin kyse olisi oikeudenkäynnistä, todistajaa on mahdollista vastakuulustella, ja todistuksesta tehdään pöytäkirja.

Asiantuntijatodistajat

Jos tuomioistuin sallii asiantuntijatodisteiden esittämisen, asianosaiset nimeävät asiantuntijan tai asiantuntijoita. Jos asianosaisilla on yhteinen asiantuntija, asianosaiset voivat antaa asiantuntijalle erilliset toimeksiannot, elleivät ne pysty sopimaan yhteisestä toimeksiannosta. Asiantuntija, jonka ensisijainen velvollisuus on tuomioistuinta eikä toimeksiannon antanutta osapuolta tai osapuolia kohtaan, laatii kirjallisen raportin. Tämän jälkeen asianosainen voi esittää kirjallisia kysymyksiä yhteisesti nimetyille tai toisen osapuolen nimeämälle asiantuntijalle. Jos käytetään useita eri asiantuntijoita, tuomioistuin voi myös määrätä, että asiantuntijoiden on keskusteltava keskenään ja määritettävä seikat, joista he ovat samaa tai eri mieltä. Asiantuntijatodistajilla on oikeus saada palveluksistaan korvaus, jonka yleensä maksaa heille toimeksiannon antanut osapuoli tai osapuolet.

2.3 Millaisissa tapauksissa oikeus voi evätä asianosaisen esittämän pyynnön todisteiden vastaanottamisesta?

Jos asianosaiset hakevat määräyksiä, joiden perusteella ne voivat ottaa vastaan tai esittää todisteita, tuomioistuimen on oltava vakuuttunut siitä, että kyseinen todiste on todennäköisesti merkityksellinen ja todisteeksi kelpaava. Harkitessaan toimivaltansa käyttöä tuomioistuimen on myös pyrittävä käsittelemään asiat oikeudenmukaisesti, mihin sisältyy kustannusten säästäminen ja asioiden käsittely oikeudenmukaisesti, nopeasti ja oikeasuhteisesti kanteen merkitykseen, monimutkaisuuteen ja arvoon nähden. Näiden näkökohtien perusteella tuomioistuin saattaa hylätä hakemuksia tai antaa oma-aloitteisesti määräyksiä (esimerkiksi yhden yhteisen asiantuntijan käytöstä sen sijaan, että kukin osapuoli nimeäisi erilliset asiantuntijat).

2.4 Mitä erilaisia todistelukeinoja on olemassa?

Tosiseikat voidaan vahvistaa todisteilla, olettamuksilla ja todisteisiin perustuvalla päättelyllä sekä siten, että tuomioistuin ottaa tietyt tosiseikat oikeudellisesti huomioon (ks. edellä). Siviilioikeudellisissa menettelyissä käytettyjä todistelukeinoja ovat todistajanlausunto, asiakirjat ja fyysiset todisteet. Asiakirjoihin voivat sisältyä paperiasiakirjat, tietotekniset tallenteet, valokuvat sekä video- ja äänitallenteet. Fyysisiä todisteita ovat muut tuomioistuimelle esitettävät kiistanalaisten seikkojen kannalta merkitykselliset aineelliset esineet, kuten teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan riita-asian kohteena olevat tuotteet. Niihin voi kuulua myös tuomarin käynti onnettomuuspaikalla tai muulla merkityksellisellä paikalla.

2.5 Millä tavoin todisteita voidaan ottaa vastaan todistajilta? Tapauhuuko se eri tavoin kuin todisteiden vastaanottaminen asiantuntijoilta? Mitä sääntöjä sovelletaan kirjallisiin todistajanlausuntoihin ja asiantuntijalausuntoihin?

Periaatteessa todistajat antavat todistajanlausuntonsa suullisesti oikeudenkäynnissä. Kuten edellä todettiin, kunkin asianosaisen on kuitenkin toimitettava todistajanlausunto jokaiselta todistajalta, jonka todistukseen asianosainen aikoo vedota. Oikeudenkäynnissä todistajaa pyydetään vahvistamaan lausuntonsa totuudenmukaisuus ja täsmällisyys. Lausunto katsotaan todistajan hänet todistamaan kutsuneen asianosaisen puolesta esittämäksi näytöksi. Jos on toimitettu ainoastaan todistajanlausunnon tiivistelmä, todistajan on annettava suullisesti tarkempi todistajanlausunto.

Asiantuntijat antavat todistajanlausuntonsa kirjallisesti, ellei tuomioistuin määrää toisin. Asiantuntijaraportissa tulee esittää päätelmät, tosiseikat ja olettamukset, joihin päätelmät perustuvat, sekä asiantuntijalle annetun toimeksiannon asiasisältö. Tuomioistuin päättää, onko asiantuntijan tarpeellista osallistua oikeudenkäyntiin ja antaa suullinen lausunto. Tuomioistuimen nimeämän arvioijan ei tarvitse antaa suullista todistajanlausuntoa.

2.6 Onko joillakin todistelukeinoilla suurempi painoarvo kuin toisilla?

Tuomioistuimella on suuri harkintavaltaa arvioidessaan kunkin todisteen painoarvoa ja luotettavuutta. On sallittua esittää tuomioistuimen ulkopuolella annettu lausunto todisteena lausunnon sisältämistä tosiseikoista (kuulopuhetodistelu)[1], joten asianomainen voi vedota kirjeseen todisteena kirjeen sisällöstä tai todistajan ilmoitukseen jonkun toisen henkilön antamasta launnosta. Kuulopuhetodistelulla on kuitenkin usein vähäisempi painoarvo kuin suoralla todistamisella, etenkin jos alkuperäisen puhujan kutsuminen todistajaksi olisi ollut mahdollista.

Tietyt asiakirjat ja tallenteet hyväksytään todistusvoimaisiksi. Esimerkiksi yritysten ja viranomaisten tallenteet hyväksytään todistusvoimaisiksi, jos ne ovat yrityksen toimihenkilön tai viranomaisen oikeaksi todistamia. Lisäksi eri tyyppisiä virallisia asiakirjoja (kuten lainsäädäntöä, asetuksia, määräyksiä, valtiosopimuksia ja oikeuden pöytäkirjoja) voidaan todistaa tulostetuilla tai oikeaksi todistetuilla jäljennöksillä ilman muita todisteita.

[1]Ks. Siviilioikeudellisten menettelyjen säännöt (CPR), osa 33 ja niihin liitetyt käytännön ohjeet.

2.7 Onko tiettyjen tosiseikastojen todistaminen sidottu määrätynlaiseen todistelumenettelyyn?

Tietyt oikeustoimet (kuten testamentit ja maa-alueiden myynnit) on toteutettava kirjallisesti, joten tällaisista oikeustoimista on esitettävä asiakirjatodisteita.

2.8 Velvoittaako laki todistajat todistamaan?

Yleisenä sääntönä on, että jos todistaja kykenee todistamaan, hänet voidaan velvoittaa saapumaan oikeudenkäyntiin ja todistamaan. Asianosainen, joka haluaa varmistaa todistajan osallistumisen oikeudenkäyntiin, voi haastaa todistajan kuultavaksi tuomioistuimessa. Kun tuomioistuin on antanut haasteen ja se on annettu asianmukaisesti tiedoksi, haaste velvoittaa todistajaa kuulemisen loppuun asti.

Jos tuomioistuin määrää, että todistajanlausunto on annettava erillisessä kuulemistilaisuudessa oikeudenkäyntiä silmällä pitäen, mutta todistaja ei saavu kuulemistilaisuuteen tai kieltäytyy vastaamasta laillisiin kysymyksiin, kuulemistilaisuudessa annettavaa todistajanlausuntoa pyytänyt asianosainen voi hakea uutta määräystä, jolla todistaja määrätään osallistumaan oikeudenkäyntiin tai vastaamaan kysymyksiin.

2.9 Millaisissa tilanteissa todistajat voivat kieltäytyä todistamasta?

Yleistä sääntöä, jonka mukaan todistamaan kykenevän on todistettava, ei sovelleta kuningattaren, ulkomaalaisiin hallitsijoihin tai heidän perheisiinsä, ulkomaalaisiin diplomaatteihin tai konsuliedustajiin, tiettyjen kansainvälisten järjestöjen edustajiin eikä tuomareihin tai lautamiehiin (kun kyse on heidän toimistaan näissä tehtävissä). Asianosaisten puoliset ja sukulaiset voidaan velvoittaa antamaan todistus siviilioikeudenkäynnissä.

Todistajilla, jotka voidaan yleisesti velvoittaa todistamaan, on kuitenkin oikeus olla luovuttamatta tiettyjä asiakirjoja tarkastettavaksi ja kieltäytyä vastaamasta tiettyihin kysymyksiin luottamuksellisuuden perusteella. Luottamuksellisuuden päätyyppisiin kuuluvat asianajosalaisuus (jota sovelletaan viestintään, jonka tarkoituksena on antaa tai pyytää oikeudellista neuvontaa tai hankkia todisteita oikeudenkäyntiä varten), tietyt luottamukselliset neuvottelut (tämä kattaa asianosaisten välisen viestinnän, joiden tarkoituksena on vilpittömästi saada riita-asiassa aikaan kompromissiratkaisu, kuten vaatimuksen maksamista koskevat tarjoukset) ja itsekriminointisuoja (joka tarkoittaa, että todistajan ei tarvitse todistaa, jos on olemassa todellinen vaara, että hän näin altistaisi itsensä tai puolisonsa rikossyytteelle tai rangaistukselle Yhdistyneessä kuningaskunnassa). Luottamuksellisuuteen perustuva suoja voidaan poistaa.

Todisteita on myös oikeus olla luovuttamatta, jos niiden esittäminen olisi vastoin yleistä etua. Yleisen edun vastaisia todisteita voivat olla esimerkiksi kansalliseen turvallisuuteen, diplomaattisuhteisiin, keskushallinnon työhön, lapsen etuun, rikostutkintaan ja ilmiantajien suojeluun liittyvät todisteet. Myöskään journalistilla ei ole velvollisuutta paljastaa lähteitään, ellei niiden paljastaminen ole välttämätöntä oikeudenkäytön tai kansallisen turvallisuuden vuoksi tai levottomuuksien tai rikoksen estämisen vuoksi.

Pankkivirkailijoita ei voida velvoittaa esittämään pankin kirjanpitoa tai todistamaan sen sisällöstä, ellei tuomioistuimella ole erityisiä syitä määrätä heitä tekemään niin, mutta tuomioistuin voi määrätä, että jonkin henkilön on annettava tarkastaa pankkitilikirjaukset tai kopioida ne.

2.10 Voidaanko todistamisesta kieltäytyä henkilöä rangaista tai pakottaa hänet todistamaan?

Todistamaan kutsuttu todistaja, joka ei saavu oikeuteen tai kieltäytyy todistamasta, voidaan vangita oikeuden halventamisesta (High Court tuomioistuimessa) tai hänet voidaan määrätä maksamana sakko (County Court tuomioistuimessa).

2.11 Onko olemassa henkilöryhmiä, joita ei voida kuulla todistajina?

Kaikki aikuiset voivat antaa todistuksen siviilioikeudenkäynnissä, paitsi jos he eivät kykene ymmärtämään todistajien antamaa valaa tai antamaan järkevää todistusta esimerkiksi psyykkisen sairauden vuoksi. Sellaisen lapsitodistajan todistus, joka ei ymmärrä todistajanvalaa, voidaan hyväksyä todisteeksi, mutta vain, jos tuomioistuin on vakuuttunut, että lapsi ymmärtää velvollisuutensa puhua totta ja hänellä on riittävä ymmärrys, jotta hän voi perustella todistuksensa.

2.12 Mikä on tuomarin ja asianosaisten asema todistajainkuulustelussa? Millä edellytyksillä todistajaa voidaan kuulla käyttämällä hyväksi erilaisia teknisiä apuneuvoja, kuten videoneuvottelua?

Tuomarin ja asianosaisten asema

Perinteisesti todistajat ovat antaneet pääasiallisen todistajanlausuntonsa oikeudenkäynnissä vastauksena heidät todistamaan kutsuneen osapuolen edustajan esittämiin kysymyksiin, jotka eivät saa olla johdattelevia. Nykyisin todistajan oikeudenkäyntiä silmällä pitäen antama valaehdoton todistajanlausunto katsotaan todistajan pääasialliseksi todistajanlausunnoksi, ellei tuomioistuin toisin määrää. Tämän jälkeen vastapuolen edustaja voi vastakuulustella todistajaa. Tässä yhteydessä vastapuolen edustaja voi esittää johdattelevia kysymyksiä. Suullisesti oikeudenkäynnissä todistavia asiantuntijatodistajia voidaan myös vastakuulustella, mutta asianosaiset eivät voi vastakuulustella tuomioistuimen nimittämiä arvioijia. Tuomari voi esittää todistajille kysymyksiä, joiden tarkoituksena on tavallisesti selvittää vastauksia, joita todistajat antavat asianosaisten edustajien kysymyksiin.

Todistelu videoyhteyden avulla

Todisteita voidaan esittää videoyhteyden avulla vain, jos tuomioistuin antaa tähän luvan. Harkitessaan, sallitaanko tällä tavoin tapahtuva todistelu, tuomioistuin ottaa huomioon videoneuvottelun käytön hyödyllisyyden (erityisesti jos todistaja on sairas tai ulkomailla), videoyhteyden käyttöön liittyvät kustannukset tai säästöt sekä sen vaikutukset menettelyn oikeudenmukaisuuteen (muun muassa sen, että tuomioistuimen kyky valvoa ja arvioida todistajaa on videoneuvotteluissa heikompi).

3 Näytön arviointi

3.1 Estääkö se, että todiste on hankittu lainvastaisin keinoin, tuomioistuinta ottamasta todistetta huomioon tuomiossa?

Jos postitse tai jonkin televiestintäjärjestelmän avulla (tähän sisältyvät puhelut, faksit ja sähköpostiviestit) lähetetyt viestit on hankittu lainvastaisesti, viestien sisältöä ei voida esittää näyttönä oikeudellisessa menettelyssä. Muussa tapauksessa todiste voidaan yleensä hyväksyä, vaikka se olisi hankittu lainvastaisesti. Tuomioistuin voi kuitenkin jättää huomiotta todisteen, joka muutoin kelpaisi todisteeksi. Päättyessään tästä se punnitsee todisteen merkittävyyttä suhteessa lainvastaisen toiminnan vakavuuteen. Jos asiaan liittyvät tosiseikat eivät oikeuta todisteen huomiotta jättämistä, tuomioistuin voi rangaista lainvastaisesti toiminutta osapuolta muulla tavoin, esimerkiksi määräämällä sen maksamaan kulut.

3.2 Käykö lausumani todisteesta ollessani itse asianosaisena asiassa?

Kannekirjelmää (eli virallisia asiakirjoja, joissa esitetään kunkin asianosaisten perustelut) voidaan käyttää todisteina välikäsittelyissä, mutta niitä ei hyväksytä todisteiksi oikeudenkäynnissä.

Oikeudenkäynnissä asianosaisten todistajanlausunnot ovat yhtä lailla hyväksyttäviä todisteita kuin ei-asianosaisten todistukset.

Hyödyllisiä linkkejä:

[Oikeusministeriö](#)

[Siviilioikeudellisia menettelyjä koskevat säännöt](#)

Päivitetty viimeksi: 08/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.